

Giligán
Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Jó gyakorlati példák gyűjteménye

*„Hazai és nemzetközi kapcsolatok kialakítása a hazai tanyasi lakosság gazdasági
működőképességének érdekében” című pályázat keretében*

Készítő: Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

2017

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

A programról

A Giligán Egyesület Tanyafejlesztési pályázatot nyert 2016-ban a „*Hazai és nemzetközi kapcsolatok kialakítása a hazai tanyasi lakosság gazdasági működőképességének érdekében*” című pályázatunkkal. Célunk az volt, hogy minél több jó és rossz példát gyűjtsünk össze a tanyán élők és tanyagazdaságok számára, ami a tanyavilág fennmaradását és fejlődését szolgálja. A felmérés lényege, hogy arra keressünk magyarázatot, hogy miért képesek életben maradni, hogy értékesítik a termékeiket, mit termelnek (különös tekintettel a nem hagyományos termékekre), mennyire dolgozzák fel, milyen emberi erőforrásokat használnak. A begyűjtött információkat ezen gyűjtemény hivatott összefoglalni. A program során segítségünkre volt kérdőíves felmérésünk is melyet 109 tanyai lakos töltött ki.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán **Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület**

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Móga Tanya

A Móga család Mezőtúron a Felsőrésvízköz határrészen él. A tanyai életet megnehezíti, hogy földes út vezet ki hozzájuk esős időben nehezen megközelíthető, bár a család minden nehézség ellenére szereti a tanyai életformát. A természet szeretete már gyermekkoruk óta bennük élt, már fiatalon eldöntötték, hogy tanyán fognak élni, annak ellenére, hogy mindig is nagyvárosban laktak. Móga Péter programozó matematikus, felesége Melinda vegyészként tanult Szegeden, mikor megvásárolták tanyájukat. Ma már közel 12 éve élnek itt, rengeteg munkájuk volt abban, hogy lakhatóvá tegyék a környezetet és az épületet.

Tanyaudvar a Móga családnál

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Elsősorban az volt a cél, hogy a természethez közel éljenek, távol a nagyvárosi léttől. A tanya felújítása után Péter nagypapájától örökölt egy méhcsaládot, amely elindította őt a méhészkedés útján. Bár gyermekkorában sokat segített a nagypapájának, ismereteit főképpen az első méhcsaláddal együtt szerezte saját tapasztalatain keresztül, később mindketten elvégezték a méhész tanfolyamot, mely további biztos alapot adott munkájukhoz.

A környező földterület megvásárlása is sikerült, így ma már egy 8,3 hektáros területtel rendelkeznek. Tanyaudvarukon az önellátáshoz szükséges állatok és növények is megtalálhatók, mely a család igényeit elégíti ki.

Fő profiljuk a méhészet, melyhez 70 méhcsalád biztosítja a méz ellátást. Tavasszal a szezon kezdetekor a helyben lévő mogyorónál, fűzfánál kezdik a méhek a hordást, később a repce, akác, hársfa, olajfűz és napraforgó biztosítja a mézet. A helyi adottságok miatt Melindáék tanyája körül biztosított az állóméhészet folytatása, de ha szükséges, természetesen ők is „vándorolnak” a megfelelő terület felé.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Fontosnak tartják a versenyképesség fenntartását, ezért a helyi igényeket felmérve többféle kiszerelésű terméket kínálnak eladásra. Előállított termékeiknek egyediségét is fontosnak tartják kihangsúlyozni, hiszen a vásárlók így tudják megkülönböztetni a konkurenciától, ezért is figyelnek oda az igényes csomagolásra. Mivel a méz jó vivőanyag ezért termékeik között megtalálható a propoliszos-, diós-, levendulás, bodzás méz is. A propoliszos méz gyógyszerként szolgál, külsőleg és belsőleg is lehet használni. Belsőleg gyulladáscsökkentő hatású, megöli vagy szaporodásában meggátolja a betegséget kiváltó kórokozókat. Külsőleg baktériumölő, a vírusok szaporodását gátolja. A propolisz alkalmazása csak pajzsmirigy túltengésben szenvedőknek és a mézre, virágporra allergiásoknak nem javallott, mások fogyaszthatják.

Az értékesítés főképpen helyi piacon és városi rendezvényeken történik valamint a Nagykunsági Íz és Termékházban, de rendszeres árusai a Tiszafüredi Halas Napoknak is.

A tanyán való élet magával hozza az öngondoskodás igényét, ezért nevelnek zömében őshonos házi állatokat, gondozzák saját kiskertjüket, nem csak élelmiszereket, de például házi szappan készítését is megpróbálták. Melinda vegyész lévén elkezdett otthon saját felhasználásra kísérletezni különböző szappanok elkészítésében. Először saját részre, majd a megmaradt pár darab szappant a család és a barátok is kipróbálták. A pozitív visszajelzések adták az ötletet, hogy elkezdjenek kozmetikai cikkek készítésével foglalkozni. Mivel az alapanyagok a méhészkedés miatt adottak voltak, ez volt a legkézenfekvőbb ötlet, amivel a család biztosítani tudja több lábon állását a piacon. A terv az, hogy üzemi körülmények között a méz és a méhviasz felhasználásával különböző kozmetikai terméket kezdjenek el gyártani. Az első kísérletezésekből többféle szappan (kamillás, levendulás, stb.), ajakír és krém született. A legkülönlegesebb termékük a propolisz tinktúrával készült krém, melynek készítése során az alkoholt elpárologtatják ezután minőségi olívaolajat és méhviaszt

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán
Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

kevernek bele, így a propoliszos krémet a rengeteg gyógyhatásával használhatják fel vásárlóik.

Házi szappan és ajakír

A családi vállalkozás a bővítését saját erőből nehezen oldotta volna meg, ezért figyelik rendszeresen a tanyafejlesztési és az őstermelők/kistermelők fejlődését segítő pályázatokat. Péter folyamatosan tájékozódik a lehetőségekről. Ha idejük engedi konferenciákon is részt vesznek, hogy a saját maguk készítette pályázatok beadása során helyesen járjanak el. Több ízben sikerült nyerniük forrásokat, így tanyájuk napelemekkel, és méhészetük pergető géppel is bővült.

Az életforma, amit választottak sok energiát, időt igényel a legtöbb nehézséget a kis vállalkozásuk menedzsmentje jelenti, mivel családi vállalkozás, így a mindennapi munka mellett keveset tudnak foglalkozni az online és offline marketing lehetőségek felkutatásával.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán
Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

A család legnagyobb mozgatórugója a két kicsi gyermekük „Nagyon nehéz kis lépésekben felépíteni valamit és közben kitartani. „Kijelöltünk egy célt, néha eltérünk az úton, de mindig van mit követnünk, ha nagyon-nagyon elegünk lesz, akkor mindig abba tudunk kapaszkodni, hogy nekik ez jó háttér, hogy itt nőhetnek fel”, mondja Melinda. A nehézségek és a sok munka mellett sikerült a családnak egy olyan önfenntartó életformát kialakítani, ahol boldogulni tudnak, mint tanyai lakosok.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Több évtizedes múlt - Király Tanya

„A tanyás gazdálkodás elterjedése Mezőtúron valószínűleg még a török hódoltság idején megindult, majd az 18. században vett nagyobb lendületet. 1717-ben már 76 ezer kataszteri hold területű volt a város határa, ahol a várostól 20-25 kilométerre is voltak művelendő földek. A határ nagysága tekintetében Trianon után az ország 7. legnagyobb határú városa. Ezt az óriási határt csak tanyás gazdálkodással lehetett művelni. 1935-ben az 5-100 hold közötti birtokok tették ki az összterület kétharmadát. A nagybirtok Mezőtúrra később sem lett jellemző. A mezőgazdaságnak köszönheti a város, hogy a 19. és 20. század fordulóján messze legnagyobb adófizető városa volt a megyének. Az 1949-es évek környékén 11 ezren éltek Mezőtúr külterületén, több mint 2000 tanya volt lakott, mondja Bodorik Sándor a mezőtúri Szegedi Kis István Református Gimnázium könyvtárosa egyik interjújában. Mára nagyon előregedett a népesség. A 2001. évi népszámlálás szerint már csak alig 1300-an éltek kint, s mára ez jóval 1000 alá csökkent. A gazdag tanyavilágból mára csak a főbb utak mentén maradtak meg tanyák. Jórészt a lakosság azon tagjai maradtak tanyasi lakosok, akik között generációról generációra szállt a családi vállalkozás és ennek a munkának a szeretete.”

Tanya közvetlen közelében lévő földterület

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Ilyen többgenerációs családi gazdaság a Mezőtúr határában lévő Király tanya is. A család tanyához és földterülethez jutása még a kárpótlás idejére vezethető vissza, abban az időben az úgynevezett „Bordács tanyán” élt és gazdálkodott a család. Az apai nagypapa kezdte el a családi gazdaság alapjait megteremteni. Mára Király Imre a gazdaság fő irányítója, aki szakmáját tekintve Növénytermesztő üzemmmérnök, így szorosan kapcsolódik a jelenleg végzett munkájához, a családi „örökség” az életforma melyben felnőtt vezette őt tovább ezen a sokszor rögös, de fontos úton.

Kedvező adottság, hogy a tanya jól megközelíthető, mivel Mezőtúron a Felsőrésztanya határrészen található a várostól 6-7 km-re, melyhez egy betonút tartozik. A tanya áramellátása biztosított, rendelkezik egy saját kúttal is, melyet ivóvízként is tudnak hasznosítani. A tanyagazdaság szántóföldi növény, zöldségtermesztéssel és gyümölcstermesztéssel foglalkozik 150 hektár területen. Főként paradicsom és vöröshagyma, valamint vetőmagtermesztés is a profiljukba tartozik. A gyümölcstermesztés során alma, meggy és szilva különböző fajtáit termesztik. Kilenc fajta almát termelnek melyek között a Gala, Golden és az Idared is megtalálható. Szilvafáik között a top fajták termesztését fontosnak tartják.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán
Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

A család főképpen a ipari gazdálkodást folytat, viszont megpróbálnak munkájuk során odafigyelni a környezeti terhelés csökkentésére.

Az értékesítést a már jól bevált értékesítési csatornák biztosítják, a sok éves múlt és jelenlét lehetővé tette, hogy termékeiket helyben tudják értékesíteni. A többeknek gondot okozó munkaerőhiány sem okoz nehézséget a tanyán, ezt a pozitívumot is a sokéves múltra vezetik vissza.

A fejlesztések egy részét a család pályázati forrásokból is biztosította. A gazdaság sikeres működését abban látja a család, hogy fontosnak tartják a minőségi munka fenntartását és az alkalmazkodásra való képességet, melyet a piac változásai alakítanak. Ezért is alakították ki úgy gazdaságukat, hogy több lábon tudjanak állni.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán
Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület
5420 Túrkeve, Zádor utca 23.
Telefon: 0670/428-1872
e-mail: info@giligan.hu

Diós Tanya

Békés külterületén található a Diós Tanya, melyet Bényei Gábor és felesége Julika néni 1994-ben alakított ki. Egy gyümölcsfa telepítési pályázat segítségével diótermesztésbe fogott a család. A kezdeti elképzelések szerint nyugdíjas éveikre egy kis kereset kiegészítésként szolgált, nem is terveztek a tanyára kiköltözni, mivel mind a ketten végzettségüknek megfelelő munkájukat végezték. Aztán 1998-ban elkezdtek a területet ökológiai gazdaságra átalakítani, így 16 hektáron gazdálkodnak. A jelentkező igények miatt bemutatótermet és tanyasi szálláshelyet alakítottak ki a tanya területén. Később kecskesajt készítő üzemmel bővült a gazdaság.

A 2007-es években a fő arculata a sajtgyártás volt, melyet nagy eredményekkel végeztek. Ezen tevékenységük alatt elnyerték „Az év bioterméke” díjat valamint a „Kiváló Magyar Élelmiszer” védjegyet is elnyerték a gazdák. Sajnos 2009-re már nem tudták a tanya többi munkái mellett a sajtgyártást folytatni így a sajtgyártást és a kecsketenyésztést megszüntették. Helyét átvette a gyümölcsfeldolgozás. A szállásadás is megmaradt a tevékenységi körben.

A megtermelt diót számos módon tudják hasznosítani, egy részét a helyi piacon értékesítik, a nagyobb részét a Tanyafejlesztési pályázaton nyert olajprés segítségével, hidegen sajtolt dióolajat készítenek. A dióolajnak magas az Omega3 és az Omega6 zsírsavtartalma a dió élettani hatásai nagyon kedvezőek, többek között segít megelőzni az érlelmeszesedést, immunerősítő és gombaölő hatású.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

A gazdaság majdnem 10 hektáros gyümölcsösből áll. A termékeik minősített biogyümölcsök: szilva, birs, mogyoró, barack, körte, alma, meggy, cseresznye. Ezeket lekvár, aszalvány formájában dolgozzák fel. A mogyoróból mogyoróolajat is készítenek. A lekvárok hagyományos módon rézüstben készülnek, tartósítószer nem tartalmaznak.

Mint biogazdaság csak meghatározott vegyszerekkel kezelhetik a fákat, bár a természetes megoldásokra is nagy hangsúlyt fektetnek. A növényvédelem során a talajlakó rovarok ellen a gazdaságban tyúkokat tartanak, melyek ezen rovarokkal is táplálkoznak. Rendszeresített madárodúkat helyeztek ki, így is biztosítani tudják a rovarok elleni védelmet, valamint a tanyára érkező vendégek is gyönyörködhetnek akár testközelből a környéken élő madárvilágban.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán **Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület**

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

A tanya tavasszal

A tanya, mint bemutató gazdaság is várja az érdeklődőket, valamint a pihenésre vágyók részére szálláslehetőséget is biztosítanak. A négy napraforgós apartmanban és a különálló két szobás vendégházban összesen kilenc személyt tudnak elhelyezni. A vendégek számára szórakozási lehetőségek falusi kerekasztal, üzemlátogatás biztosított.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Sőrés család

A nyugdíjas Sőrés Antal és felesége Sőrés Antalné a 80-as évek elején kezdtek palánták nevelésével foglalkozni. A szüleik kertészként dolgoztak, így közel állt a szívükhöz ez a szakma. Az első időkben csupán saját részre nevelték a palántákat, később a piacra vitték a felesleget. Évről évre bővítették a 3000m²-es terület növényvilágát, és így elkezdtek a gyümölcstermesztéssel és konyhakerti termesztéssel is foglalkozni. A kínálat egyre nőtt a zöldség, gyümölcs értékesítése során, ugyanakkor a konkurencia is erősödött, így a megtermelt zöldséget, gyümölcsöt később feldolgozták és mára őstermelőként értékesítik a helyi piacon. A házaspár mindkét tagja elmúlt 70 éves, ezért a konyhakertészetet kissé csökkentették is. Az előállított termékek között megtalálható a hagyományos házi befőtt, lekvár, savanyúság, szörp és ivólé. Ezekkel a termékekkel a helyi piacon nincs konkurenciájuk, tehát egy olyan piaci rést találtak melyet sikerrel ki is tudtak használni.

2016 évi termés egy része

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Antal bácsi elmondása szerint folyamatosan kísérleteznek az ízekkel, és kísérletezniük is kell, hogy a vásárlói igényeknek megfeleljenek a termékek. A legújabb kísérletük eredménye a homoktövissel ízesített ivólé. Elsőnek almával kombinálták, de mára több ízzel is párosítják. A homoktövis nem igényel különösen jó minőségű földterület, az első időkben bő öntözéssel kell biztosítani fejlődését. A legnehezebb a betakarítása, igaz hogy általában a cserjék termőágát levágják, ezt fagyasztják és leverik a termést az ágról, azért is mivel a cserjén lévő tövisek eléggé szúrnak, de mivel Antal bácsiék sajnálják levágni az ágakat, egyesével szedgetik le a termést a szúros ágakról. Kertjükben nem csak a homoktövis, de alma, körte, barack, szilva, paprika, sárgarépa, sütőtök, pepperoni paprika és még sorolhatnám, mi minden terem. Az ezekből előállított termékek 100%-ban a saját maguk által megtermelt zöldségekből, gyümölcsökből készülnek. A feldolgozott termékeken kívül a palánta értékesítése is folyik a kertben, viszont évről évre csökken az érdeklődés a palánták iránt. A kezdetekben 40 ezer palántájuk is volt, mára ez a szám éves szinten 10-15 ezerre csökkent és ezt a mennyiséget sem biztos, hogy értékesíteni tudják.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Kertjükben bioközeli termesztést folytatnak. A rovarok elleni védekezést a kezdetekben csalánlé segítségével oldották meg. Ezzel öntözték és permetezték a gyümölcsfákat telepítéskor, aminek eredményeképpen bő terméssel örvendezteti meg a kert a gazdáit évről évre. Antal bácsi receptje szerint 5 kg csalán levelet 50 liter vízbe el kell „rothasztani” „városon kívül”, mondja Antal bácsi viccesen célozva arra, hogy az összedolgozás alatt elég intenzív szagok keletkeznek. A másik kísérlet a dió levélből főzött tea, melynek segítségével a rovarok elkerülik a termést. Ilyen és ehhez hasonló praktikákkal védik a növényeiket, hogy vásárlóik minél egészségesebb termékhez jussanak.

Meg is van az eredménye, hiszen a helyi piacon visszatérő vásárlóik vannak, valamint a városi rendezvényekre is rendszeresen hívják őket termékeikkel. Anti bácsi szerint a „piaci szellem” eltűnt, a régi idők alkudozása is feledésbe merült. Az éves szinten előállított 500-600 üveg befőtt és lekvár valamint az egy hektoliter környéki ivólé el is fogy mindig, ezért ők nem is értékesítenek csupán városon belül. A helyi szintű igényeknek megfelelően a család az ivólevelek kiszerezésére nagy hangsúlyt helyez, miszerint a 2,5 dl, 3,3 dl és 1 l kiszerezésű ivólevelekre van a legnagyobb kereslet a piacon.

Még a kezdetekben a helyi Kertbarát társaság révén az Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítás és Vásár rendszeres vendégei voltak a rendszerváltásig, ahonnan több hasznos információhoz jutottak a munkájukhoz, ma már sajnos annyi munkájuk van a kertjükben és az értékesítéssel, hogy már nem tudják megoldani, hogy öt napon keresztül távol legyenek.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán
Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

A sok fáradtsággal és munkával járó feladat, amit nap, mint nap végeznek, elégedettséggel tölti el a nyugdíjas házaspárt, mert tudják, hogy a vásárlók egészséges termékhez jutnak, hiszen ez az első szempont melyet követnek munkájuk alatt.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán
Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület
5420 Túrkeve, Zádor utca 23.
Telefon: 0670/428-1872
e-mail: info@giligan.hu

Pecznyik Tanya-Ökofarm

Környezetünkre egyre nagyobb terhelést ró a rohamosan fejlődő ipari mezőgazdaság, a szintetikus vegyszerek és műtrágyák drasztikusan csökkentik a termőtalaj humusz tartalmát. A hosszútávon fent nem tartható helyzetben egyre nagyobb hangsúlyt kap a biogazdaság működtetése, ilyen módon gazdálkodnak a Pecznyik Tanyán is.

Bács-Kiskun megyében a Nemzeti Park közvetlen közelében Páhi község határában a Pecznyik család két generáció óta foglalkozik mezőgazdasággal. Pecznyik Béla biogazda és növényorvos a Gödöllői Szent István Egyetemen végezte el tanulmányait, ezen időszak alatt vált nyilvánvalóvá számára, hogy az Ökológiai gazdálkodás biztosítja a hosszú távú fenntarthatóságot a mezőgazdaságban.

Az Ökológiai gazdálkodás fő szempontja az ökológiai egyensúly megteremtése ezért fontos az, hogy a növénytermesztés és állattartás egy gazdaságon belül működjön.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

65 hektáron gazdálkodik a család. A fiatal biogazda hatására foglalkoznak bio termesztéssel. A család három fő területtel foglalkozik, mely megteremti az ökológiai egyensúlyt a területen, ezek a következők hús marha tartása, szántóföldi növénytermesztés és kertészet.

Az állatállomány egyrészt továbbértékesítésre, másrészt az állattartás járulékos hasznaként nagy mennyiségű mély almos trágyát tudnak komposztálni, melyet a vetésforgónak megfelelően juttatják vissza a területre. Az állatok fajtáját tekintve a francia származású CHAROLAIS [sarolé] húsmarhát választották, a helyi igények kielégítése érdekében.

A területük jelentős része extenzív gyeppel, ami az állattartás legelő szükségleteit hivatott biztosítani, a másik része szántó terület, ahol az állatállomány takarmányát termelik (búza, kukorica, lucerna), a szántó terület egy kisebb részén bio paprika és bio fokhagyma termesztésével foglalkozik a gazdaság. A területen kötött réti talaj található, bár gépi művelés során nehezebben művelhető szárazság idején, de vízmegtartó képessége nagyon jó. Az öntözést mikroszórófejes öntözési módszer biztosítja.

A kertészet nagyobbik részét a fokhagyma termesztése foglalja el. A fokhagyma tápanyag utánpótlása teljesen megegyezik a fűszerpaprikáéval, tehát szerves trágya, zöldtrágya valamint a baktérium trágya használatos évenként két alkalommal.

Fajtákat tekintve őszi és tavaszi fokhagymát termesztenek, fajta szerint a következőket:

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán **Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület**

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Messidor

A termesztett fajtáink közül a legnagyobb fej méretre képes őszi fajta. Gerezdjei nagyok és gömbölyűek. A külső buroklevelek eltávolítása után a fokhagyma fej élénk fehér színű. Magas termés mennyiségre képes. A betegségekkel szemben toleráns. Ültetése szeptember eleje és december közepére tehető. Zöldvágott fokhagymaként betakarítása június közepén várható. Száraz fokhagymaként július végén, augusztus elején szedhető. Őszi fajta révén kevésbé eltartható.

Arno

Magas és kiegyenlített termés hozamra képes bördő nélküli tavaszi fokhagyma fajta. A fokhagyma fejek külseje élénk fehér színű, a gerezdek nagyok és rózsaszínűek. Tavaszi fajta révén a megfelelő tárolási körülmények között hosszú ideig eltartható. Ültetése december elejétől május közepéig esedékes. Száraz fokhagymaként betakarítása július és augusztus végére tehető.

Fő szempont hogy a talaj jó minőségű legyen! A biogazdaságnál teljesen más szemléletet kell követni a termelőnek.

A fűszerpaprikát sík termelésben saját nevelésű palántáról termesztik, később a fólia bakhátas termesztésre szeretnének áttérni. Az ültetése minden év májusában géppel történik. A palánták tápanyag utánpótlását egyrészt az állatállománytól származó szerves trágya (komposzt) adja, másrészt a másodvetésű zöldtrágya növények (lóbab, olajretek, mustár stb.). Ezeket beforgatják a talajba, valamint baktérium trágyákat is használnak. A fűszerpaprika esetében jelenleg a teljes termelési folyamatot a szárításon, őrlésen át a csomagolásig a saját gazdaságban valósítják meg.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán **Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület**

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Remény

Folytonos növekedésű, szétterülő lombozatú, csüngő termésállású, csípősség nélküli fajta. Bogyója 10-15 cm hosszú közel egyenes lefutású, hengeres. Korai érésű, jó színezéktartalmú, bőtermő, kézzel könnyen szedhető. Elsősorban palántázott termesztésre ajánlott, megfelelő agrotechnikai feltételek között helyrevetéssel is eredményesen termesztendő. Betegségekkel szembeni tűrőképessége jó.

Kalorez

Csípősség nélküli, csüngő termésű, folytonos növekedésű fajta. Bokra 50-60 cm magas, zárt lombozatú, erőteljes növekedésű. Levélzete középzöld. Középkorai érésű, termései könnyen szedhetők, nagy termőképességű. Elsősorban palántázott termesztésre ajánlott, de helyrevetve is sikeresen termesztendő. Jó színezőképeség, kellemes íz és zamat jellemzi. Kiváló örlemény-alapanyag készítésére alkalmas, Xanthomonas vesicatoria baktériummal szemben ellenálló. Környezetbarát technológiával termesztendő.

Kalóz

Csípős, csüngő termésű, folytonos növekedésű fajta. Bokra 50-60 cm magas, erőteljes növekedésű. Levélzete, lombozata haragoszöld színű, levélszél kissé hullámos. Termése a Kalocsai V-2 fajtához hasonló. A Xanthomonas vesicatoria baktériummal szemben rezisztens, környezetbarát technológiával termesztendő. Elsősorban palántázott termesztésre ajánlott.

„Fontos szempont a növényvédelem a kártevők ellen való védekezés”- mondja Béla, így ezt a gazdaság feromoncsapdás rajzásmegfigyelésre alapozza és az erre engedélyezett készítmények használatát javasolják. A gomba elleni védekezés során a réz és a kén használatát veszik igénybe, mindezek mellett fontosnak tartják a mindennapi megfigyelést, hogy egészséges növényt tudjanak betakarítani.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

***Giligán
Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület***

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

A gazdaság létrehozott egy olyan társadalmilag, ökológiailag és gazdaságilag fenntartható „világot”, ahol minden elemnek feladata van, egyik a másik nélkül nem működő, mindemellett vegyszermentes termékeket állítanak elő és értékesítenek, környezetbarát módon.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán
Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület
5420 Túrkeve, Zádor utca 23.
Telefon: 0670/428-1872
e-mail: info@giligan.hu

MEK-MEK FARM

Békés megyében élő Szűcs László és családja 1992-óta foglalkozik kecsketenyésztéssel. A család 2007 óta él a Bélmegyer külterületén vásárolt tanyáján, mely a Mek-mek farm elnevezést kapta. A tanya jó adottságokkal rendelkezik, hiszen főút mellett található, vezetékes villannyal és fűt kúttal ellátott.

A család fő profilja a kecsketenyésztés, valamint tej értékesítés, sajt, túró készítése. Ezek előállítását a 30 db jól tejlő Alpesi fajtájú kecskék biztosítják, melyeket Romániában is értékesítenek, ahol ezek a fajták nagyon keresettek. A család kihasználja a tanya nyújtotta lehetőséget, mellyel az önfenntartásról is tudnak gondoskodni. A tanyaudvar lakói között jórészt őshonos állatok biztosítják a család szükségleteit. Megtalálhatók itt a kendermagos magyar tyúkok, gyöngytyúkok, libák, bronzpulykák. A közel 10 hektáros területen 1 hektár egybefüggő földterület segíti megteremteni az állatok takarmányát, valamint kiskertjükben megteremnek a sajtelőállítás folyamán használatos növények is (hagyma, bazsalikom), így tudják garantálni, hogy termékeiket csak saját termelésben, saját maguk állítják elő, tartósítószer és adalékanyagok nélkül.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

A tanyán modern fejéstechnológiával, zárt rendszerben kinyert tejet literes zacskós kiszerelésben értékesítik. Az értékesítés főképpen a tanyán és a közeli piacokon (Békéscsabai Ligeti Vásárban, BIO PIAC) történik. A kecsketej és ebből készülő termékek nagy előnye, hogy táplálódóbb és könnyebben emészthető a tehéntejjel szemben, valamint a tejcukor érzékenyek is nyugodtan fogyaszthatják. A kecskesajtok 100 %-ban kecsketejből készülnek. A krémsajtok és a félkemény sajtok, valamint egyéb termékeik között szerepelnek a Camamber jellegű és bizard jellegű sajtok is, de borban érlelt fahéjas desszertsajtok, kecske túró és körözött, valamint kecske hús és szalámi is. A feldolgozás során a család nagy figyelmet fordít a tartósítószeres és ízfokozók használatának elkerülésére, az előállítás során füstölt félkemény sajtjaik hagyományos hideg füstölést kapnak, valamint az ízesített sajtjaikat is a saját kertben megtermelt növények ízesítik.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

A ma működő tanyagazdaságok - legyenek azok kisebb vagy nagyobb méretűek - , fontosnak tartják a több lábon állás megteremtését, nem csupán a kialakított önfenntartó rendszer nyújthat segítséget, de a jelenlegi igények felmérésével, további fejlesztéseket is szükséges megteremteni évről évre, így van ezzel a Szűcs család is. Terveik között szerepel a már működő tanyagazdaság szolgáltatásait bővíteni.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán
Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Jelenleg is fogadnak kisebb csoportokat a tanyán, ahol főképpen gyerek ismerkedhetnek meg a tanya működésével, állataival viszont a továbbiakban, mint tanyasi szálláshely és falusi vendégasztal kialakításában gondolkoznak, melyre pályázatot is nyújtottak be.

A családfő folyamatosan figyeli a pályázati lehetőségeket is, mivel egy nagyobb beruházásban nagy segítséget nyújthat egy pályázati támogatás. 2015. évi Tanyafejlesztési pályázat keretein belül a 2016-os évben sikeresen felújították tejfeldolgozó gazdasági épületüket, mely új raktárral és üzemmel bővült, mely a HACCP rendszernek is megfelel hamarosan.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán
Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület
5420 Túrkeve, Zádor utca 23.
Telefon: 0670/428-1872
e-mail: info@giligan.hu

Dékány család

A Dékány család tanyája Túrkeve határában található a Túrkevét és Kuncsorbát összekötő „Kuncsorbai út”-hoz közel. A családfő Dékány Béla már gyermekkora óta közel állt a mezőgazdasághoz, hiszen a Túrkevei lakosság nagy része földművelésből élt, így Béla szülei is a mezőgazdaságban tevékenykedtek és tanyán éltek. Tanulmányait autószerelőként folytatta, majd évekig sofőrként dolgozott, mégis az életét végigkísérte a földművelés. Később méhészettel kezdett el foglalkozni, így a 2012-es évtől a család elkezdett az öngondoskodás útján járni, miután a családfő elvégezte a méhész tanfolyamot.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Az őstermelő tevékenység lehetőséget nyújtott a család számára a méhészetből származó méz értékesítésére. Főképpen akác-, repce- és vegyes méz értékesítését folytatják, a helyi piacon és a rendezvényeken. A repce és a vegyes méz gyűjtését helyben meg tudják oldani, viszont az akácméz előállításához vándorolni kell. Mára a méz termékeik kínálatát is bővítették, főleg mézkülönlegességekkel, melyek ízletes csomagolásban akár ajándékként is megvásárolható. Ezen mézkülönlegességek például az étcsokoládés vagy a fehér csokoládés méz, mely a gyerekek kedvence, de megvásárolható az áfonyás, szilvás aszalványokkal ízesített vagy a diós méz is. Ezekhez akácmézet használnak, mivel az akácméz világos, zöldessárga színű, és sokáig folyékony állapotban marad (nehezen kristályosodik), így könnyen kenhető.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Egy idő elteltével egy hektáros területen többféle zöldséget kezdtek el termelni: paprika, padlizsán, kukorica, tök, bab, mák. A tanyán összesen 98 gyümölcsfa áll, melyet maguk ültettek. A gyümölcsből lekvár, befőtt készül, de a padlizsánkrémtől kezdve a zakuska krémig mindent megtalálhatunk a kínálatban. Elsősorban az öngondoskodás volt a cél, ezen belül is a gyermekek egészséges és vegyszermentes táplálkozása. Az ebből megmaradt termékek kerülnek értékesítésre, ezt a feladatot Béla felesége Piroska látja el és többek között a gyümölcsök, zöldségek feldolgozásával is ő foglalkozik. A nyári időszak sok munkával látja el a családot azért is, mert a földjeiken vegyszermentesen gazdálkodnak, ezeken a területeken szerves trágyával táplálják a földet és a vegyszerezés helyett a kapálást részesítik előnyben. Igaz a munka nagyobb, de Piroska szerint megéri a fáradságos munka annak érdekében, hogy a gyerekek vegyszermentes és ízesebb táplálékhoz jussanak, mindemellett vásárlói felé is garantálni tudja a minőséget.

Értékesítés főként piacon, rendezvényeken történik. A szolnoki Aba-Novák Agora Kulturális Központban kéthetente megrendezésre kerülő helyi termék piacát rendszeresen látogatják, az Agrár Kamarai rendezvényeiken is folyamatos meghívottak. Karácsonyi falukon és ünnepekhez köthető rendezvényeken folyamatosan jelen vannak. Magyarország nagy méztermelő ország, mégis a méhészek az éves termelés kétharmadát az uniós piacokon értékesítik, - többnyire azért, mert a lakosság mézfogyasztása alacsony (1 kg alatt van)- viszont megnehezíti az értékesítést az úgynevezett HAMIS méz forgalmazása. „Hamis méznek tekinthetők azok a termékek, amelyeket nem méhek állítottak elő, illetve azok, amelyeket nem méhek érlelnek be. Az uniós élelmiszerkönyv tiltja a gyárban érlelt mézeket” – ismertette Bross Péter az Országos Magyar Méhészeti Egyesület elnöke egyik riportjában.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán
Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

A család jövőbeli tervei között szerepel a tanya teljes felújítása, ami lehetőséget nyújt egy méhészeti bemutató hely és falusi szálláshely biztosítására. Ezen terveik megvalósulásában szeretne a család pályázati segítséget igénybe venni, igaz már az utóbbi években több pályázati forrásra pályáztak eddig még sikertelenül, de remélik a kitartó munkájuk egyszer meghozza az eredményét.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

A Közösség által támogatott mezőgazdaság

Hazánkban is egyre többet hallani a közösség által támogatott mezőgazdaság, de hogyan is működnek ezek? A közösségi mezőgazdaság a helyi gazda számára biztosít stabil kereseti forrást, a vásárló ezért cserébe vegyszermentes élelmiszerhez jut. Ehhez nem is kell más, mint 20-30 család és egy pár hektáron dolgozó gazda összefogása. A közösségi mezőgazdaságnak többféle formája létezik ilyen például a részes rendszer vagy a kosaras, dobozos rendszer, magáról a közösségi mezőgazdaságról bővebben a következő linken (https://issuu.com/tudatosvasarlok/docs/kozossegi_mezogazdalkodas) található információkat.

Ehhez hasonló modellek Nyugat-Európa egyes részein már évtizedes tapasztalatra tekintenek vissza. Európában először Svájcban alakultak meg (1978-ban) a közösség által támogatott mezőgazdasági csoportok. Németországban 1988-ban indult az első kezdeményezés. Mára 19 ilyen közösség található az országban. Az ilyen szervezetek jellemzően oktatási tevékenységet is végeznek, de olyan is van, hogy fogyatékos vagy megváltozott munkaképességű embereknek biztosítanak munkát. Franciaországban a közösség által támogatott mezőgazdasági társulásokat AMAP-nak (Szövetség a Kistermelői Mezőgazdaság Fenntartásáért) hívják. A mozgalom olyan fogyasztói csoportokat hozott létre, ahol egy-egy termelő köré csoportosulnak a vásárlók. A fogyasztók elkötelezik magukat, hogy több hónapon keresztül minden héten egy megadott lerakati ponton felveszik a számukra összeállított kosarat a termelő pedig vállalja, hogy minden héten kitermel nekik egy-egy kosarat, melyben szezonális zöldséget, gyümölcsöt találnak a vásárlók. Természetesen a kosárrendszer bizalmi elven alapul, a fogyasztóknak azzal is tisztában kell

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

lenniük, hogy az időjárási viszonyok nagyban befolyásolják a termést, így egyes időszakokban lehetséges, hogy kevesebb árut tud biztosítani a termelő, viszont a bőséges termés idején mindez visszajön. Ezt a modellt követve Nyugat-Európában a közösségi gazdaságok virágzó együttműködést hoztak létre, mely a fogyasztó és kistermelő közötti közvetlen kapcsolatot biztosítja.

Előnyök:

- ⑩ Nincs pazarlás: egy kosaras rendszerben termelő gazda pontosan tudja hány családot kell ellátnia.
- ⑩ Megbízható jövedelmet biztosít a gazdának.
- ⑩ A fogyasztók vegyszermentes zöldséghez, gyümölcshöz jutnak hozzá.
- ⑩ Természeti terhelés csökkentése, hiszen nincs csomagolási költség, és a szállítás is minimális.
- ⑩ Közösség építés.

Magyarországon is találkozhatunk közösségi gazdasággal. Elsőként a gödöllői Nyitott Kert néven indult el ez a kezdeményezés, melyet Matthew Hayes nevéhez köthetünk. A gödöllői Szent István Egyetem Környezet- és Tájgazdálkodási Intézetével együttműködésben

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

valósult meg, mely angolszász mintára létrehozott közösségi mezőgazdasági kezdeményezés. Az alapvető cél az volt, hogy népszerűsítse hazánkban a fenntartható élelmiszerrendszereket és egy alternatív értékesítési csatornát hozzon létre a tangazdaságokban termelt biozöltségeknek. Sajnos erre a fogyasztók még nem voltak készek hazánkban, így a túl alacsonyra szabott árak nem fedezték a költségeket, majd fenntarthatatlanná vált a szolgáltatás ebben a formában, így néhány év alatt átalakították a rendszert egy megrendelési-házhozszállítási szolgáltatássá. Egy kis szünet után a 2010-ben indult el újra több ilyen kezdeményezés, melyek egyike az Évkerek Ökotanya Közössége volt. Az Ökotanyát dr. Kiss László és Kiss-Kovács Orsolya hozta létre. Orsolya gödöllői egyetemistaként, környezetgazdálkodási agrármérnöki tanulmányai során kialakított kapcsolatai révén ismerkedett meg a külföldi közösségi gazdaság mintáival. Férje László kertészmérnökként növényvédelemmel is foglalkozott, így kezdett el alternatívákon gondolkodni, mely egy vegyszermentes kertészet fenntartását biztosítaná. Az NFFT Műhelytanulmányok és egy 2009-es budapesti előadás indította el a párt az úton. Az induláshoz a fiatal gazdák számára kiírt pályázat nagy segítséget jelentett az ökotanya kialakításában.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

2011-től már vásárlóik is voltak, először egy szegedi waldorfos közösség, mely biztosította áruik eladásának egy részét, a megmaradt zöldségeket Budapesten értékesítették, mára 65 család vásárol tőlük, elsősorban zöldségeket és kisebb részben fűszereket biztosítva számukra. A közösség tagjai heti rendszerességgel juthatnak hozzá kosarukhoz a szegedi átvevőponton 10 hónapon keresztül, hiszen a dobozok kiszállítása májustól februárig tart. A zöldségdobozok összeállítása során nagy, azaz 4 fős családok, valamint kicsi, azaz 2 fős családok heti zöldségfogyasztására kiszámított mennyiségű zöldséget állítanak össze. A közösség tagjaival szerződéses megállapodásban vannak, ez azt jelenti, hogy a dobozoknak nincs ára, hanem egy úgynevezett részes tagdíjat fizetnek a tagok, itt a termelés összköltsége oszlik szét és persze a megtermelt összes termés is ez alapján kerül szétosztásra. Tehát a tagok közösen osztóznak a termesztés kockázatain, a költségeken és a terményeken is. A közösség számára a család évente két alkalommal lehetőséget biztosít lehetőséget az ökotanya látogatásra, valamint rendszeresen szerveznek közösségi programokat.

A gazdaság főképpen a család munkáján alapszik, de vannak alkalmak mikor önkéntesek vagy alkalmi munkavállalók is besegítenek a gazdaság munkájába. A mára 6 hektáros tanyán ökológiai módszerekkel zöldségeskertet, gyümölcsöskertet művelnek őshonos

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

baromfikat és racka juhokat tartanak. A zöldségdobozaik mindig szezonális zöldségekből állnak 160 fajta zöldséget és fűszernövényt termesztenek 2 hektáron, melyekhez recepteket is ajánlanak a közösségük számára kialakított facebook csoportjukban. Tavasszal főként leveles zöldségekből (sóska, spenót, római saláták stb.) és egyéb zöldségnövényekből (zöldborsó, retek, újhagyma, tarlórépa, zöldfűszerek stb.) állnak a dobozok, de a nyári és téli időszakban is ízletes zöldségekkel teli dobozokat vehetnek át a vásárlók.

A család alapvető célja az volt, hogy visszataláljanak a természethez, saját maguk és gyermekeik számára vegyszermentes egészséges táplálkozást biztosítva, a közösség kialakulásával nem csupán saját, de a tagok családjainak is biztosítják ezt a lehetőséget.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Szász család

A miskolci belváros panelházában nőtt fel Béla és felesége Heni. Az öngondoskodás elő lépéseit a Miskolc belvárosában lévő Kisavason kezdték el, mikor még csupán a bodzalekvár készítették a család számára. Később - az újabb gyermek születésekor - a család Vattára költözött. Béla akkoriban, mint vállalkozó dolgozott, de életét végigkísérte a természet szeretete. A gazdasági válság és a család csökkenő bevétele indította el őket az öngondoskodás útján. A vattai családi házhoz tartozó 0,5 hektáros kert mérete elég nagy volt ahhoz, hogy saját kiskertet alakítsanak ki, mely kielégítette volna a család igényeit, viszont tapasztalat híján ez a próbálkozás sikertelennek bizonyult. A földterület minősége miatt, viszont a család egyre többet informálódott a kertben növekedett növények hasznosítása után, így egy idő után az udvaron megtermett gyógynövényeket (pitypang, mezei katáng, csipke, kökény stb.) is felhasználták.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Az első állatuk a kecske volt, aki az újszülött gyermekük egészséges táplálkozását biztosította, majd követte a szaporulat így a következő években 26-28 kecskét tartottak. Mellette csirkét, kacsát, libát, malacot neveltek. Később Tiszaszőlősrre költözött a család, ahol a feldolgozás érdemben elkezdődött. Ebben az időszakban még nem voltak adottak a jogszabályok a felesleg értékesítésére, így a felhalmozódó zöldség, gyümölcs és kecsketej feldolgozásába fogott bele a család. Jórészt a szomszédok és idősebb emberek mutatták meg a család számára a régi hagyományos módon történő feldolgozást, így elkezdődött a kecskesajt, lekvárok, szörpök készítése. Később saját maguk által készített szappant használt a család, mely az idősektől begyűjtött receptek alapján készültek. A hagyományos életmód szépsége és a házi élelmiszerek okozta biztonság a család éves megélhetéséhez nagy részben hozzájárult.

A Vattán eltöltött idő alatt rajzolódott ki egy közös álma a házaspárnak, miszerint szeretnének a természet közelében saját kezük által megmunkált földjükből élni egy tanyán. Bár az álom még egy pár évig csak álom maradt. Heni, mint védőnő munkát kapott

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Túrkeven, így a család a kis „gazdaságát” részben feloszlatta és a könnyen szállítható állatokat hozta magával Túrkevére. Ugyanakkor továbbra is folytatták az öngondoskodást, recepteket gyűjtöttek, kísérleteztek az ízekkel. Mindeközben Béla természetvédelmi mérnök tanulmányokba kezdett és folyamatosan szerezte az információkat a hagyományos gazdálkodásról, természetvédelemről, tájfajtaokról. Ebben segített neki, hogy egy természetvédelmi egyesület munkatársaként ezen témák felkutatásával is foglalkozott. A megváltozott jogszabályi változások lehetővé tették, hogy a helyi termékek el tudjanak terjedni, egyáltalán komolyabb források befektetése nélkül termékeket tudjanak előállítani, így a család elsősorban saját kis kertes házuk udvarán megtermelt gyümölcsökből, feldolgozott termékeket értékesítették a helyi piacon és nagyobb rendezvényeken.

Később több zártkert felvásárlásával nagyobb mennyiségű gyümölccsel rendelkeztek, így indokoltta vált a család konyhájának és a feldolgozáshoz szükséges helyiség elkülönítése. A megvalósítást több pályázati forrás segítette, egy idő után régi álmuk is teljesült, hiszen Kuncsorbához közel vásároltak egy tanyát, sajnos a környező területet nem tudták megvásárolni, viszont az udvar lehetőséget ad egy Tündérkert kialakítására, ami a hagyományos gyümölcsfákkal képzeltek el.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán
Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

A kialakított feldolgozó üzem

A tanya felújítása után több tervük is van. Nem csupán saját maguk számára, de a helyi tanyagazdaságok, óvodák és iskolák számára is nyitott lesz a terület, mint egy bemutatóközpont, ahol régi tájfajta gyümölcsös bemutatása és a régi hagyományos tanya tekinthető meg.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Ada és Mohol térsége

Visszatekintés: „A XIX. század elején, a földművelés és a társadalom fellendülésével elkezdődött az addigi termelési viszonyok átrendeződése, valamint kialakult a földművesek azon törekvése, hogy minél közelebb legyenek földjükhöz, ami azt eredményezte, hogy a földbirtokosok földjeiken tanyákat építettek. Eleinte csak itt-ott épültek, de az 1848-as forradalom után, a hűbériség megszűnésével a tanyák építése lendületes fejlődésnek indult.

A moholi tanyákról az 1876-os évtől találunk feljegyzéseket, amikor a moholi határ hossza 35 km volt, és 25 530 kataszteri hold szántóföld tartozott hozzá. Ekkor már 240 tanya állt, 1941-ig pedig összesen 400 tanya épült. A kisebb tanyák (szállások) tulajdonosai saját munkájukkal művelték birtokukat, míg a nagygazdák szolgákat, béreseket, napszámosokat foglalkoztattak. A

nagygazdáknak általában a faluban is volt háza, és télen rendszerint ott éltek, gyermekeik ott jártak iskolába.” (forrás: Baranyi István- Mohol- Rendezett Tanácsú Nagyközség- Mezőváros című könyve)

A valamikor gazdag és fejlett moholi tanyavilág több átrendezésen esett át. (Így pl. 1948. január 1-től, a völgyparti Csík- pataktól nyugatra eső területét – Gunaras, Brazília, Bagrenás, Njegoševo és Töviske-pusztá tanyai központokat, valamint a hozzájuk tartozó

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

tanyákat-Topolya községhez csatolták. 1973-ban a határrendezés (tagosítás) magával hozta a még megmaradt tanyák lebontását. Jelenleg a moholi határban alig maradt néhány tanya, és még kevesebb, ahol gazdálkodás folya.

A település szélén megmaradt néhány gazda, aki főképpen a konyhakerti növénytermesztéssel foglalkozik (bosztányosok). Ezek a gazdák több generációs múlttal és tapasztalattal rendelkeznek, hiszen főképp családi gazdaságokról van szó.

A tanyalátogatások során kísérőnk Csuzdi Endre volt, így a környéken 20-25 tanyát látogattunk meg. Köztük működő tanyagazdaságokat, családi önellátással foglalkozó és elhagyott tanyákat. Csuzdi Endre családi gazdaságot vezetnek édesapjával elsőként az Ő tanyagazdaságukat látogattuk meg. Nagymamája kezdett el a konyhakertészettel foglalkozni, így az ő munkáját folytatja a család. Endre 5 parcellát (20 HA) területet művel a tanyán. A hagyományos mezőgazdaság nincs jelen a gazdaság életében, valamikor vegyszermentesen termesztették a zöldségeket, de az újabb és újabb betegségek annyira agresszívok lettek (szeptória, lisztharmat,), hogy sajnos szükséges volt a növények vegyszerezése, bár a Magyarország- Szerbia IPA Határon Átnyúló Együttműködési program

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

keretein belül olyan tanúsítvánnyal rendelkezik a családi gazdaság, hogy Biotermék határát súrolják a termesztett zöldségek, bár erre még az igények nem igazán jelentkeznek a Vajdaságban.

A bakhátra ültetés technikájának elsajátításával elérték, hogy szebbek a zöldségek, mint a régi ültetések.

„Minden megváltozott, mi ezzel a zöldség répával járunk a piacra. Mi is ezt valamikor elvettettük, soha nem permeteztük semmit, 15 éve kezdtük el a vegyszer használatot, mondjuk nem volt az a répa olyan szép, de hát elkezdtek a bakhátra ültetni és az gyönyörű formát ad a zöldségeknek.” Mondta Csuzdi Endre édesapja.

Szemenként ültetik a magot, a család próbálja a minőséget megőrizni ezért is vetnek Vilmorin vetőmagokkal.

Öntözésben háromfajta technológia van alkalmazva a környéken:

1. Esőztető öntözés (RINKA): Az esőztető öntözésnél az öntözött mezőn a vizet egy vagy több elosztóhelyre szivattyúzzák, ahonnan nagynyomású öntözőfejek vagy vízágyúk juttatják ki a növényekre. Az esőszerű öntözés egyes esetekben kisebb területeken, így házi

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

kertek öntözésekor is hatékony megoldás, amennyiben a rendszer működését az adott viszonyok (növényfajta igényei, talajtípus, klíma, időjárás stb.) alapján részletesen megtervezik. A technikát emellett gyakran alkalmazzák parkok öntözésre is.

2. Felszíni csöpögtető öntözés: Magyarországon ez a legelterjedtebb öntözési forma. A csepegtető öntözés során – mint arra neve is utal – a víz cseppenként jut el, közvetlenül a növények gyökeréhez. Vízfelhasználás szempontjából valószínűleg ez a leghatékonyabb öntözési módszer, mivel a párolgási és lefolyási veszteség minimális. Napjaink korszerű mezőgazdasági technológiáiban a csepegtető öntözést talajtakarással, mulcsozással együtt is alkalmazzák, továbbá a műtrágya kijuttatására is használhatják

3. Mikroszórófejes öntözés: A "mikro" szó utal a kiadagolt vízmennyiségre és a kiadagolás eszközére, illetve módjára is. Eszköze a mikroszóró (az angol nyelvből átvett „microjet” és "microsprinkler” kifejezés magyarítása), amellyel a vizet "mikro" átmérőjű cseppecskékre bontjuk. A mikroszórókat a talajfelszínen, vagy annak közelében elhelyezett szárnyvezetékbe helyezik. Kezdetben ezt Kaliforniában alkalmazták, ahol a magas hőmérséklet következtében a keletkezett permet felfelé áramlik és a fa (általában alacsony törzsűek) koronáján megfelelő hűtőhatást eredményez.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Egy kevés idő elteltével a víz jelentős része a legalsó ágakról, illetve azok levélfelületéről a talajra hull. Ezáltal a gyökérzet vízellátásáról is gondoskodhatunk.

A mikroöntözés megjelenése az önálló cseppenkénti vagy csöpögtető öntözési módnak a megszűnését eredményezte. Ugyanis "mikroadagú" öntözési mód most már a csöpögtetőtestes és a mikroszórós megoldást foglalta magába.

A vendéglátóink a csöpögtető öntözést alkalmazzák, mivel elmondásuk szerint mikroszórófejes és rinkás öntözés drágább. Ez az öntözési rendszer általánosan a környéken használatos. A csöpögtető rendszert igaz, hogy évente meg kellene vásárolniuk, viszont ők gazdaságosan használják fel, mivel egyik évben lefektetik a csöveket géppel, úgy öntöznek, aztán ezt a csövet fölszedik, feltekerik és ismét ezt használják a korai sárgarépanál az öntözésében.

A következő tanyákra is Csuzdi Endre gazda kísért minket. A gazdaságok tagjai olyan jó kapcsolatot ápolnak egymás között, hogy közvetlen bejárásuk van egymáshoz. Együttes erővel próbálnak minél gazdaságosabban működni. Ebből a célból adódott az az ötlet, hogy közösen vásárolnak gépeket, vagy egyik fajta gépet az egyik, másikkajta gépet a másik tanyatulajdonos veszi meg. Mivel nem használna ki minden gépet egy gazda, ezért megosztják ezeknek a gépeknek a használatát.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

A tanyatulajdonosokkal elbeszélgetve a következő megállapításokat tették arra a kérdésre, hogy mondjon néhány nehézséget, mely felmerül a jelenlegi gazdálkodás során:

Mindenki a megmászíthatatlan időjárási bizonytalanságot jelezte elsőként, viccesen főképpen, hiszen erre megoldást igencsak nehézkes találnunk. Többen említették a megbízható munkaerő hiányát, átlagosan 3-10 fő dolgozik főállásuként a gazdaságban, ők látják el a gazdaság egész évben felmerülő feladatait. A zöldségeket betakarítják az időjárási viszonyoknak megfelelően, ilyenkor idénymunkások foglalkoztatásra van szükség, ezzel a gazdák jó része kockázatot vállal, mivel több ízben is nehézséget okozott a számukra az idénymunkásokkal való közreműködés.

Értékesítés: A régi értékesítés sokkal biztosabb keresetet nyújtott a családoknak, a piacok nagyobb látogatottsága miatt. A gazdák véleménye szerint a városiasodás, a multik megjelenése, azt is eredményezte, hogy a vásárlók vagy egyáltalán nem, vagy jóval kevesebb mennyiséget vásárolnak a piacon.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán
Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

A zöldségeket kisebb mennyiségben és csak 1-2 helyre viszik bolti értékesítésre. Tehát az értékesítés „piacozás” formájában működik a moholi gazdáknál.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán
Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület
5420 Túrkeve, Zádor utca 23.
Telefon: 0670/428-1872
e-mail: info@giligan.hu

Hagyományőrzés és Ökoturizmus

A szerbiai Szabadka városától 17 km-re a Ludasi-tó keleti partján található egy épületegyüttes, mely nem csupán tájházként, de környezeti nevelés, tanulmányi kirándulások, táborok helyszíne is. Ez a központ a Róka tanya mely két egymás mellett épült tanyából áll. A Róka tanyából és a Szalma tanyából. A Róka tanya a XIX. század második felében épült. Valamikor egy Róka nevű ember élt itt, aki csónakkal vitte-hozta az embereket a tó nyugati partjára, amikor a ludasi templomba mentek. Még máig őrzi az Észak bácskai háromosztatú pannon ház építészeti jellegét. A nádtető a fehérre meszelt falak, döngölt padló, a ma is működő szabadkémények és a csikós tűzhelyek, mind a régi tanyavilágot hivatottak bemutatni. A szomszédos Szalma-tanya már az 1950-es évek építészetét mutatja be, ez már nem a Róka-tanyán látható háromosztatú típust követi, ezt bizonyítja a berakott sparhelt és a „sifon” kemence is. A Szalma-tanya alatti nádasok és a Sárgapartnak nevezett tórész hajdanán népszerű horgász hely volt. A tanya bácskai térségre jellemző hagyományokat, régészeti kincseket, szokásokat, étel és italkülönlegességeket hivatott megőrizni. A Szalma tanyán lévő csónakos házat vendégházzá alakították, ahol két, 4-4 ágyas szoba áll a vendégek rendelkezésére. Szemben kiállító terem található, melyben a Ludasi-tó természeti értékeit, valamint a Ludas környéki települések történeteit mutatják be gazdagon illusztrált képanyaggal fűszerezve. A Róka tanyán már az 1993-as évektől természeti és környezetvédelmi táborokat tartanak évről évre.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán **Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület**

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

A falu történetéről régi emberek szokásiról életéről készült kiállítás folyamatosan megtekinthető, a Róka tanya tó felőli helyiségében található tiszta szobában. A kiállítás mellett fontos megemlíteni a tanya nem csupán hagyományőrző kiállítás színhelye, de a helyi turizmus sűrűn látogatott területe. Nem is csoda, mivel a terület egy természetvédelmi területen helyezkedik el, így igen széleskörű programokat kínálnak az ide látogatóknak. Ludasi-tó 1977-ben felkerült a nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyek listájára a vízimadarak fontos költő- és pihenőhelyeként. Növényteni szempontból különlegességek találhatóak a Sárgaparton is. Ilyen a tavasszal nyíló *tarka sáfrány* és a *tavaszi hérics*. A rendszeres kutatások eredményeként Ludason 239 madárfaj előfordulását bizonyították.

A tanya egy pár éve felújításra került, így az áramot napkollektor segítségével termelik. Mivel nagy hangsúlyt kap a környezetvédelem fontosnak tartották a megújuló energiaforrások használatát is. A gazdasági udvarban őshonos háziállatokat (mangalica, kendermagos tyúk, libák, kacsák, gyöngyösök, cigálya juhok) tartanak, melyekből

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

különböző portékákat készítenek a vendégeknek. Az udvarban egy kis ajándékbolt is megtalálható, ahol különböző kézműves- és emléktárgyak, helyi termékek, lekvárfélék, gyümölcspálinkák várják a vásárlókat. A régi istálló helyén nyolcvanszemélyes ebédlő áll, mely finom, főleg tájjellegű ételekkel, italokkal kedveskedik a látogatóknak. Az épület mögött kispályás labdarúgó- és röplabdapálya várja a sportolni vágyókat, a gyerekek számára játszóteret alakítottak ki, az akácfák ölelésében pedig tekepálya épül. A tópartra dőlő udvarból lejárát vezet a mólóra, ahol a horgászat szerelmesei hódolhatnak szenvedélyüknek.

A Róka tanyát az Etnolife hagyományőrző civil szervezet tartja fenntartása alatt, a tanya tulajdonosa Hulló István biológus, a Szabadkai Városi Múzeum igazgatója. Az egyesület alapverő céljai közzé tartoznak a népi és szellemi értékeink ápolása fenntartása.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán
Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület
5420 Túrkeve, Zádor utca 23.
Telefon: 0670/428-1872
e-mail: info@giligan.hu

Citrusfélékkel az alpesi magaslatokban

Sepp Holzer az osztrák hegyekben Kermoter udvarán 40 éve 45 hektáron termeszt, különböző tápláló és egészséges zöldséget és gyümölcsöt, mindezt anélkül, hogy a földművelés úgynevezett hagyományos módszereit alkalmazná. Az alpesi magasságban a tengerszint felett 1100-1500 méteren 15 féle különböző cseresznyefajta ontja termését, így a különböző fajták különböző érési idejük miatt 5 hónapon keresztül júniustól szeptemberig biztosítják a folyamatos termést. Az udvarán megtalálható a meleg éghajlatokat kedvelő kiwi és gesztenye is, többféle erdei gombát termeszt, megannyi zöldség, gyümölcs, fűszernövény, gyógynövény mellett. Holzer titka nem más, mint a keringő földművelés alkalmazása, más néven permakultúrát hozott létre udvarán. A permakultúra sikerének kulcsa a gazdag állat és növényvilág biztosítása, minél sokrétűbb a növényvilág annál stabilabb a rendszer.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Míg a hagyományos gazdálkodás során évről évre felszántott és trágyázott föld a tápanyagoktól elszegényedik, egy kukoricaföld egyoldalú ültetése sok műtrágyát és permetezést igényel, ennek következtében sok állat és növényfajta tűnik el, a talajvizet is megmérgezik. Az intenzív mezőgazdaság ezeken felül rengeteg energiát és segédeszközt igényel, magas művelési, raktározási és szállítási költségek is csak növekednek, így a modern földművelés egyáltalán nem nevezhető gazdaságosnak. Ezen mezőgazdaságokat főképpen támogatásokkal lehet fenntartani. Az EU évi államháztartása évi majdnem 50 % a mezőgazdaság fenntartására folyik el, miközben tönkremegy a helyi ökológiai rendszer, ezzel szemben a permakultúra alkalmazásával évente tápanyagban gazdagabb, értékesebb földterületen gazdálkodhatunk.

Holzer már a 60-as években eldöntötte átalakítja kisebb földterületeit permakultúrává és a természeti megfigyelésein alapuló módszereket alkalmazva hozta létre gazdaságát. Lungau meredek hegyoldalain lévő lucfenyők nem állatják meg a talajeróziót és árvíz önti el a területet, ám az ázsiai területeken alkalmazott teraszos veteményezés ihletet adott a számára, mely megakadályozza, hogy egy erős eső estén a víz lefolyjon a domboldalon. Így kialakított egy sokoldalú tó és teraszos vidéket ezzel meggátolja, hogy kimosva a talajban lévő tápanyagokat.

Hogyan működik a gyakorlatban?:

Első lépésként a dombtetőn lévő meredek földterületet kotrógép segítségével teraszozzák, majd beültetik pár nap alatt. Mivel a humuszt így nem mossza ki a víz, hanem lerakódik, így nem kell sem trágyázni, öntöznie és további munkagépeket sem alkalmaznak, a természet elvégzi a dolgát.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Következő lépésként gyümölcsfákat vegyesen ültet, mely meg előzi a monokultúrát és nem utolsósorban termést hoz. Miután elültette a gyümölcsfákat (szilva, ringló stb.) vegyes vetőmaggal szórja be az üresen lévő földet, körülbelül 40-50 féle növény lesz így, a zöldségeken át a gyógynövényeken, fűszernövényeken keresztül. Ezzel a talajerózió ellen is védekezik, mivel a növények gyökér hálózata megvédi a földet.

Minden növény egy növényi közösségben él:

A nyár elején már minden nyílik, beindul a természet és minden növény végzi a maga feladatát, amit az egyik növény kiválaszt, az a másiknak tápanyagként szolgál, így egymást trágyázzák és öntözik. Szabályozzák magukat, ehhez mély közepes és lapos gyökerű növényekre van szükség. A mély gyökerű növények 3-4 méterről hozzák fel a nedvességet, tápanyagot és fent kiizzadják, beárnyékolják a lapos gyökerű növényeket, így szárazság idején védik azokat. Egyik segíti a másikat.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Kövek feladata:

A kövek nem haszontalanok, hiszen alattuk tárolódik a nedvesség, mely a szárazság idején táplálja a mellettük fejlődő növényeket, hasznos tulajdonságuk még a hőtartó képesség, mint egy cserépkályha, így a sziklafalon olyan klíma alakul ki, mely lehetővé teszi olyan növények fejlődését. A meleget igénylő növények is, mint pl. a tök ebben az úgynevezett meleg csapdás mélyedésekben is kitűnően növekszik.

Nem létezik gaznövény:

A gazdaságban, mely vegyszerek nélkül működik, még a természetes medvetalp is megtalálható, melynek túlszaporodásától minden gazda retteg, de Ő megtalálta ezen növények hasznosításának módját is. Itt is látszik a permakultúra elve, miszerint megvan minden növény működésének a miértje, feladata. A medvetalp felhasználása széleskörű, nagy virága a rovarokat virággal és nektárral látja el, melyből a házi méze készül. Az elszáradt medvetalp szárát hangyatojások gyűjtésére használja, melyet halaival etet meg vagy eladja állatkereskedéseknek. A zeneimádók számára is kedvelt a természetes medvetalp szára, melyből hangszer készül (ausztrál dizserido).

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Körforgás melyben a gazdag állatvilág is nagy szerepet kap:

Nem csupán a növények, de az állatvilág szerepe is nagy a kialakított udvarban. Holzer több éves megfigyelései alapján kialakított rendszere megvédi a gabonáit a környéken élő állatoktól. Megfigyelései során rájött milyen saláták, gyógynövények azok melyeket a környéken élő állatok – szarvasok, őzek, vízi pockok stb. - előszeretettel fogyasztanak, így ezeket ültette el a védendő növényei köré, így az állatok ezekkel táplálkoznak, míg például a gabonanövényeiben nem okoznak kárt, miközben az állatok trágyázzák a földet. A környéken élő vízi pockok is hasznos feladatokat látnak el, hiszen fellazítják a földet és szaporítják a kultúrnövényeket.

A természetnek kialakított rendszere nem véletlenek sorozata, hanem egy gondosan kialakított együttműködésen alapuló biztos és nem utolsósorban hasznos rendszer, melynek megóvásával jövőnk biztosított, ezt mutatja a Sepp Holzer által kialakított sajátos klímával rendelkező Kremoter udvar is, ahol keringési kultúrája csodásan működhet emberi beavatkozás nélkül.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán
Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület
5420 Túrkeve, Zádor utca 23.
Telefon: 0670/428-1872
e-mail: info@giligan.hu

Civitas Alapítvány

Erdély, Székelyudvarhely

Civitas Alapítvány, Székelygyümölcs Egyesület

Elérhetőségek: szekelygyumlcs.ro, civitas.ro

Az erdélyi Civitas Alapítvány és társszervezetei ugyan nem kifejezetten tanyákkal foglalkoznak (hiszen nem is volt jellemző erre a területre a tanyasi életforma a természeti adottságokból kifolyólag), ugyanakkor sok olyan követendő programjuk volt a múltban és van a jelenben is, ami jó példát mutat a kicsiben gazdálkodóknak, és ezáltal akár a tanyán élőknek is.

Az alapítvány munkatársai felfigyeltek arra a problémára, hogy a hagyományosan a környezetükben lévő gyümölcsösök (hasonlóan, mint hazánkban a zártkertek) hanyatlásnak indultak. Elkezdtek vizsgálni a problémát és keresni az –e mögött álló okokat. Arra jöttek rá, hogy a gyümölcsfákból pálinkafák lettek. A hagyományos feldolgozás (lekvár, gyümölcs-sajt, stb.) megszűnőben volt, ugyanakkor a gyümölcsöt a férfiak továbbra is fel akarták használni. Ebből pedig pálinka lett. Ez viszont kevésbé ösztönözte az asszonyokat a gyümölcsösök állaga pedig folyamatosan romlott. A régi tudás a fajtákról (jelentős mennyiségű régi alma és körte fajta található máig is a területen) eltűnőben volt, így ennek a problémának a megoldására indítottak egy programot. Ez mai napig fut, immáron több, mint 10 éve.

A céljuk az volt, hogy megmutassák, hogy igen is van létjogosultsága a gyümölcsfáknak az emberek életében. A program indulásakor úgy hiszem, hogy ők maguk sem voltak azzal tisztában, hogy mi is fog ebből kialakulni, de egy igazi mintaprogram lett belőle.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Az indulással elkezdtek felmérni a gyümölcsfajtákat, megpróbálták azonosítani őket, ami ugye önmagában sem egyszerű feladat és éveket vesz igénybe. Ezekből készítettek kiadványokat, plakátokat és ezzel párhuzamosan elkezdtek népszerűsíteni a programjukat.

A Romániai szabályozás jelentősen eltér a hazaitól. Náluk nincs lehetőség arra, hogy kis-termelőként bárki otthon tudjon készíteni termékeket és ezt árulhassa boltokban, piacokon. Az ottani szabályok azt írják elő, hogy a terméket egy üzemben kell elkészíteni, majd ezek után lehet értékesítéssel foglalkozni.

Norvég Civil Alapból nyert forrásokból létrehoztak két gyümölcsfeldolgozó üzemet. Az egyiket Zetelakán, a másikat Farkaslakán.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

A gyümölcsfeldolgozóval sikerült elérniük azt, hogy az emberek érdekeltek legyenek a gyümölcsösök fenntartásában, hiszen ezzel pénzt tudnak vinni a családi kasszába. A turizmus fejlődése megkönnyítette az eladásokat is. Ugyanakkor szükség volt egy védjegy kialakítására is. Ez a védjegy lett a székelgyümölcs.

Sok helyen találkozhatunk ezzel a logóval a boltok polcain és a piacokon áruló termelők-nél, a mai napig nagyon jól működik. A program, a termelők és a termékek népszerűsítésére megszervezték egy fesztivált is, melyet évről-évre szeptemberben szerveznek meg.

Fotó: Lőrincz Csaba/Városháza

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Ugyanakkor észlelték, hogy egyre nagyobb probléma van a tudással. Ugyan a háziasszonyok használták azt a tudást, amit nagymamájuktól/anyukájuktól tanultak, de ez sok esetben már kevésnek bizonyult. Szükség volt a hatékony értékesítéshez, termeléshez korszerűbb tudásra is, valamint az, hogy az értékesítés kinőtte a családot, az ismerősöket új ismeretek elsajátítását eredményezte. Ebből kiindulva képzéseket szerveztek az érdeklődők számára vállalkozási ismeretek, REL közösségek, közösségfejlesztés, stb. területen, ugyanakkor kisebb feldolgozással kapcsolatos programokat is tartottak.

Ennek eredményeként mára sikerült elérniük, hogy két jó kihasználtsággal működő gyümölcsfeldolgozójuk működik, több száz termelő vesz részt a programban, évek óta megszervezésre kerül a Székelygyümölcs fesztivál, jól működő védjegyrendszert hoztak létre és fejlődésben tudják tartani a vidéket.

Arról nem is beszélve, hogy a régi gyümölcsfajták ismét értéket képviselnek.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

Összegzés

A tanyagazdaságokban dolgozó családok mindegyikénél megfigyelhető a sajátos gazdálkodási stratégia. Általános tapasztalatunk volt, hogy termékeik kialakításánál fontos szempont, hogy megtermelt áruik széles választékban kerüljenek a piacra. Ezek között megkülönböztetünk olyan gazdálkodót, aki többféle terméket árul és olyat, aki egy termék típuson belül többféle termékfajtát árusít. A gazdaságban a jövedelemszerzés mellett nagy hangsúlyt fektetnek a minőségre, mindezek mellett a tanyasi élet és tanyán való gazdálkodás értékeinek népszerűsítése, ezáltal fenntarthatóságának növelése is fontos cél számukra. A kérdőívekből és a személyes elbeszélgetésekből kiderül, hogy a tanyán élők számára az életforma - amelyet a tanyavilág nyújt - meghatározó szempont a maradásra vagy esetlegesen a fiataloknál a kiköltözésre.

Az értékesítés során megkülönböztethetünk két csoport, miszerint a kisebb tanyagazdaságok csupán a közvetlen értékesítést alkalmazzák, mivel a tanyasi gazdálkodó személye a garancia termékei minőségére. A másik csoport, amit megkülönböztetünk a vegyes értékesítést folytató tanyák, ők általában nagyobb méretű gazdasággal rendelkeznek számukra ez a több lábon állást jelenti.

A közvetlen értékesítés több előnyt jelent egy termelő számára a fent említett garancia mellett egyrészt azonnali bevételt nyújt, másrészt árak kialakítása során nincs beleszólása egy esetleges felvásárlónak, így termékeit nagyobb haszonnal értékesítheti. Igaz az is, hogy a közvetlen értékesítés rendkívül időigényes, mely a termeléstől vonja el az időt, hiszen egy kisebb családi vállalkozás során a humán erőforrás hiánya igen nagy problémát okoz. Mégis megoldják ezeket a problémákat, hiszen több megkérdezett tanyagazdaság sikerének kulcsát a közvetlen értékesítésben látja, pontosabban abban, hogy a fogyasztói igények változását folyamatosan tudják követni, így tudnak rövid időn belül alkalmazkodni. A minőség mellett

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

Giligán
Természetvédelmi és Hagyományőrző Egyesület

5420 Túrkeve, Zádor utca 23.

Telefon: 0670/428-1872

e-mail: info@giligan.hu

ez is egy ok a törzsvásárlói réteg kialakulásában, hiszen minden megkérdezett tanyagazdaságban jellemző a stabil törzsvásárlók jelenléte.

Az életkort tekintve az idősebb korosztály jellemzően a hagyományos termesztést és feldolgozást folytat, a modernebb technológiákat egyáltalán nem vagy csupán kis részük használja, számukra inkább a meglévő gazdaság fenntartása a cél. A fiatalabb korosztály ezzel szemben fontosabbnak tartja a gazdaság mértének növelését, új technológiák alkalmazását, ezek megvalósításában több esetben segítséget nyújtanak a pályázati források. A megkérdezettek közül többen nyújtottak be és nyertek is például a Nemzeti Tanyafejlesztési Pályázatot.

Azonosítószám: TP-1-2016/9983

